

Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad
23ste jaargang 2003- nr 1

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Erevoorzitter

Veearts Robert Lievens

Voorzitter - Secretariaat

Willy De Loose

053/83.08.81

Bestuursleden:

Denderhoutem:

Edgard Huylebroek

Hans Sonck

Haaltert:

Geert Boelaert

Marc De Moyer

John Scheerlinck

Heldergem:

Roger De Troyer

William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegedebouw Sint-Gorikspan 17

9450 Haaltert. Open : eerste zondag van de maand van 10 tot 12 uur (uitgezonderd in juli en augustus).

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: € 7,50

Steunend lid: € 12,00

Rek.nr. 439-5083061-63

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

Website:

<http://www.hk-haaltert.tk>

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten. Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.

HK Haaltert is lid van het Verbond van Kringen voor Heemkunde Oost-Vlaanderen.

Redactioneel

'Heemkunde in de lift' en 'Volkscultuur grijs maar springlevend' blokletterde De Standaard in de editie van 4 januari 2003.

Een grootschalig onderzoek van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (VCV) toonde aan dat deze sector in de lift zit. Volkscultuur toont een stoffig imago, maar de cijfers bewijzen het tegenovergestelde. De heemkundige verenigingen groeien het snelst aan. Steeds meer mensen raadplegen archieven, werken mee aan tijdschriften, trachten de geschiedenis van hun dorp en/of familie samen te stellen. Ruim 600 verenigingen beheren 150 musea en 200 documentatiecentra, wat een massa aan historische informatie vertegenwoordigt.

De onderzoekers steken hun waardering voor de duizenden leden, die zich actief inzetten voor de vrijwaring van ons erfgoed niet onder stoelen of banken.

"Voor de volkscultuur is de vergrijzing van de maatschappij niet noodzakelijk negatief, integendeel. De overheid moet 55-plussers naar verenigingen en erfgoed leiden, en hen bij de zorg voor lokale geschiedenis en allerlei vormen van erfgoedzorg betrekken, vindt het VCV. De senioren zijn de geknipte behouders van het erfgoed. Ze hebben er de tijd voor, zijn steeds vaker hoogopgeleid en de interesse voor de lokale geschiedenis en de familiegeschiedenis groeit meestal maar op rijpere leeftijd. Nostalgie naar gouden oude tijden en naar authenticiteit is een belangrijke motivatie, maar onderschat de 'historische sensatie' niet, het contact met oude bronnen, de kick die je krijgt als je weer een nieuw spoor of een voorvader vindt, of een document dat leert hoe onze voorouders leefden... Als rode draad zien wij de behoefte die mensen voelen om zich te identificeren met wat verloren gaat, om dat te registreren en te bewaren."

Wil jij ook samen te werken met ons, wil je een bijdrage publiceren in ons tijdschrift, wil je graag je familiegeschiedenis samenstellen, aarzel niet ons te contacteren. Wij helpen graag! Voor informatie over onze werking, surf naar de vernieuwde website www.hk-haaltert.tk

En dit nog: Hans Sonck (Denderhoutem) verwelkomen wij in ons bestuur.

HK Haaltert

CRIMINALITEIT IN HET LAND VAN AALST IN DE 18DE EEUW (7)

4.) Verzwarende omstandigheden

Zowel bij dit hoofdstuk als bij dat van de verzachtende omstandigheden behandelen we alleen de voornaamste factoren die zeker hebben meegespeeld bij het uitspreken van een zwaardere of een lichtere straf, exclusief de redenen om iemand al dan niet gratie te verlenen, aangezien deze bij het desbetreffende hoofdstuk behandeld worden. Voor alle duidelijkheid, in vele gevallen waren meerdere verzwarende of verzachtende omstandigheden van betekenis om iemand zwaarder of juist lichter te gaan straffen.

4.1. Recidivisme

Net zoals Otte deed voor de Oudburg, gingen we de graad van het recidivisme na. Ook voor de besproken regio kan dit een graadmeter zijn voor de efficiëntie van de repressie. Let wel, we hielden hier alleen rekening met de soort van hoofdstraf die men gekregen had. We vonden bij 47 mannen (8,3 % van het totale aantal mannen) en 22 vrouwen (11,3 % van de vrouwen) juridische antecedenten terug. De vrouwen uit de bende van Jan De Lichte die ook na 1748 bleven rondzwerven in de kasselrij maken voor een deel dat het aandeel bij de vrouwen hoger ligt. Dit percentage lijkt laag in vergelijking met de totale criminele populatie en een bewijs te zijn van de effectiviteit van de verbanning, maar hier moet worden bijvermeld dat vele misdadigers landlopers en bedelaars waren (469 of 45,1 % van de criminelen), die, als ze alleen omwille van die levenswijze dienden voor te komen alleen maar een vermaning kregen. Ook het aantal vrijspraken, en in mindere mate de gratieverleningen en de ter dood veroordelingen moeten in rekening gebracht worden.

Het gaat vooral om eerdere verbanningen die men niet naleefde (85,7 %). In de eerste plaats waren dit veroordelingen uit andere rechtsgebieden in het huidige "België". Dit bewijst dus eens te meer dat de verbanningstraf niet werkte en het probleem alleen maar naar andere gebieden verplaatste of dat men zich niet hield aan de straffen, zoals ze werden bepaald door de Aalsterse vierschaar of het Leenhof ten Stone. Ook voor de Oudburg stelde men vast dat eerdere verbanningen het gros uitmaakten van de tevoren opgelopen straffen⁴³⁵.

Een detentie in het Correctiehuis daarentegen leidde opmerkelijk veel minder tot recidivisme, zoals Van Opdenbosch al opmerkte. We vonden slechts drie delinquenten die een detentie in dit tuchthuis als juridisch antecedent hadden. Dit mag inderdaad gelden als een bewijs van de gunstige werking van de vrijheidsstraffen⁴³⁶. In de onderstaande tabel hebben we weergegeven tegen welke eerdere straffen men reeds had opgelopen, hoeveel maal en welke de geslachtsverhouding was. In de laatste kolom hebben we het percentage weergegeven. De verbanningen waren hier niet bijgeplaatst, want die hebben we al bij de banbreuken behandeld.

Straffen	Mannen	Vrouwen	Percentage van totaal
Vermaning	5	2	50,0
Vrijspraak	1	1	11,1
Vergiffenis vragen	3	-	16,6

⁴³⁵ OTTE E., *op.cit.*, p. 201.

⁴³⁶ VAN OPDENBOSCH M., *op.cit.*, p. 150. De vermelde auteur wijst wel op het feit dat zij slechts één geval van recidivisme vond. Gezien zij geen procesdossiers doornam van het Leenhof, hoeft dit niet te verwonderen.

Detentie in Provinciaal Correctiehuis	2	1	16,6
Gratie	2	-	11,1
Schandpaal	1	-	5,5
Totaal	14	4	100

4. 2. Slecht gedrag

Wie als onruststoker of als (onverbeterlijke) deugniet bekend stond, hoefde niet op veel clementie van het gerecht te rekenen. In zeventien gevallen (2,2 %) hield men zeker rekening met een dergelijke hoedanigheid. Dit zal dan nog een onderschatting zijn van het totale aantal delinquenten die door het gerecht als dusdanig werd bekeken. De vele landlopers moeten waarschijnlijk al door hun levenswijze hun kansen op een eventuele milde behandeling bij het gerecht verbod hebben, zeker als ze dan nog bijkomende delicten op hun kerfstok hadden. Door de beperkte sociale info die de doorzochte bronnen van het Aalsterse gerecht ons geven, weten we dikwijls niet in hoeverre een slecht gedrag hier meegespeeld heeft bij de uiteindelijke beoordeling van een delinquent. Adriaen Soutaert moest in 1764 terecht staan voor de diefstal van een laken. Zijn familie stond bekend als “*eene oprechte dieveras*”. Bovendien was hij een allochtoon (hij was uit het Brabantse Kester afkomstig). Hij werd dan ook tot een geseling en een verbanning voor tien jaar uit het Land van Aalst en Vlaanderen veroordeeld⁴³⁷. Dit voorbeeld maakt tegelijkertijd ook duidelijk dat de reputatie van de gehele familie kon meespelen bij de behandeling van een misdadiger. Ook de plaatselijke bevolking kon het echter al te bont maken. Frans Bovijn had meegeholpen aan de beroving van een herbergier en was verantwoordelijk voor het toebrengen van een messteek. De leenmannen van Gavere deelden het Leenhof mede dat hij iemand “*van seer quaet gedragh*” was. Hij werd dan ook tot vijf jaar Correctiehuis veroordeeld in 1774⁴³⁸.

4. 3. Vreemdelingen

Vreemdelingen, dus delinquenten wiens geboorteplaats of plaats van verblijf niet in de stad of kasselrij van Aalst was, vormden een belangrijk deel van de delinquentenpopulatie. Voor de mannen maakten zij 170 individuen (27,3%) uit, voor de vrouwen 94 (46,1 %) van de totale delinquentenpopulatie. Dit aantal is dan nog alleen van diegenen voor wie we met zekerheid konden uitmaken dat zij allochtoon waren. In sommige periodes maakten zij een belangrijk deel uit van de misdadigersgroep. Zeker tijdens en na de Successieoorlogen was dit het geval. Ook moeten we rekening houden met de bevoegdheid van het Leenhof, dat voor 1760 zich dus niet uitstreckte over de inwoners van de heerlijkheden uit het land van Aalst. Werden zij nu, zoals in het Kortrijkse, meestal strenger bestraft dan de eigen inwoners⁴³⁹? We vonden dat dit inderdaad in vele gevallen zo was. Tien van de doodstraffen werden tegen allochtonen uitgesproken. De vermaningen voor landlopers en bedelaars om het gebied te verlaten werden in 66,6 % (158) voorbehouden aan vreemdelingen. Deze maakten ook het merendeel uit van deze groep. Een dergelijk cijfer mag dus niet verwonderen. De vreemdelingen moesten ook 44,5 % (57) van de uitgesproken lijfstraffen ondergaan. Ook ruim één vierde van de verbanningen trof deze groep (29,3 % of in 68 keren). Ze werden wél opmerkelijk minder frequent tot een detentie in het Correctiehuis veroordeeld (21 van de gevallen ofte 15,2 %). Aangezien het aantal vreemdelingen voor wat de kasselrij betreft na 1760 sterk daalde, is dit de verklaring. Naar het Correctiehuis gezonden worden was dus eerder voorbehouden aan de autochtone misdadigers. In slechts drie van de vrijspraken betrof het vreemdelingen (4,1 %).

⁴³⁷ S. A. A., LvA, nr. 13402, fol. 215 en nr. 13817.

⁴³⁸ S. A. A., LvA, nr. 13732, fol. 36 en nr. 13903.

⁴³⁹ VAN DE PUTTE J., *op.cit.*, p. 128.

Toch mag men niet concluderen dat vreemdelingen altijd op een strenge wijze gestraft werden. Vooral wie uit het graafschap Vlaanderen afkomstig was, maakte nog kans op een vrij lichte straf. Jacobus De Bant uit Overmere werd voor zijn landloperij en zijn afpersing van enkele landslieden, onder het mom van een troepengids te zijn, tot een verbanning van slechts drie jaar veroordeeld in 1712⁴⁴⁰. En zelfs voor wie uit verder afgelegen streken afkomstig was, hield men rekening met de aanwezige verzachtende omstandigheden. Christoffel Jans was een kristalverkoper uit Bohemen, die uit wanhoop (hij was tevoren beroofd) een herbergdiefstal had uitgevoerd. Het Leenhof aanvaardde wel degelijk dat hij een verkoper was en geen ordinaire leegloper en wenste rekening te houden met zijn jeugdige leeftijd (19) en het feit dat hij van onbesproken gedrag was. Men veroordeelde hem in 1714 tot een verbanning voor drie jaar uit de stad en de kasselrij van Aalst⁴⁴¹.

⁴⁴⁰ S. A. A., LvA, nr. 13999, fol. 16-21.

⁴⁴¹ S. A. A., LvA, nr. 13999, fol. 25-27.

Inzegening gerestaureerde Sint-Jozefkapel

Woensdag 19 maart om 18.30 u

Iedereen is van harte welkom

Een initiatief van :

- het buurtcomité
- het gemeentebestuur
- de Heemkundige Kring
- en met de steun van vele dorpsgenoten

5.) Verzachtende omstandigheden

5. 1. De lange detentie

De moeizame vooronderzoeken en de vaak primitieve middelen waarover het gerecht beschikte, maakten dat het soms lang kon duren vooraleer een misdadiger bestraft werd.

Voor 18 straffen was de lange detentie de oorzaak dat de delinquent (in 13 gevallen) of de delinquente (in 8) op een mildere straf mochten rekenen. Dit maakt dat deze factor van betekenis was bij 1,7 % van het beschouwde aantal straffen. Het is niet altijd duidelijk hoelang men nu in de gevangenis had moeten doorbrengen in voorarrest, maar een termijn van meer dan zes maanden, of zelfs langer dan één jaar waren hier niet uitzonderlijk. Pieter Norbert Gustin had minstens tien maanden in voorarrest gezeten, en dit is dan nog zonder de termijn erbij te tellen die hij had moeten doorbrengen in de gevangenis te Ronse, waar hij een vermogensdiefstal had gepleegd. Men adviseerde dan ook om hem vrij te laten, en hem de vermaning te geven dat hij een vaste woonplaats diende te zoeken⁴⁴².

5. 2. De jonge leeftijd

In veertien zaken hield het gerecht hiermee rekening bij de beoordeling. Hiervan waren er elf jongens en drie meisjes. Meestal schommelde de leeftijd rond de 13 à 14 jaar, hoogstens hield men tot de leeftijd van twintig rekening met een dergelijke factor. Dit maakt dat in 1,3 % van de straffen men wel degelijk met deze factor rekening hield. Maarten De Stercke was twaalf jaar toen hij in 1781 diende voor te komen voor de leenmannen wegens verscheidene kleine diefstallen. Gezien zijn jonge leeftijd werd hij vrijgesproken⁴⁴³. Lang niet iedereen werd daarom echter vrijgesproken. De veertienjarige spinster Josina Theresia Coen werd voor de door haar begane diefstallen tot vijf jaar Correctiehuis veroordeeld. Ook hier zorgde haar leeftijd ervoor dat ze "maar" tot een dergelijke termijn werd veroordeeld.⁴⁴⁴ Ook kon men vanwege de jeugdige leeftijd minder streng bestraft worden dan de "partners in crime". De zeventienjarige Gabriël van der Genst diende met de strop om de hals erop toe te zien hoe zijn twee kompanen voor de inbraken die ze gepleegd hadden opgehangen werden. Hij werd dan ook nog voor drie jaar verbannen uit het Land van Aalst⁴⁴⁵.

5. 3. "Zijnde van goed gedrag ende compoertement"

Niet alleen bij de gratieverleningen was het feit dat men als een keurig burger bekend stond, van belang. In elf gevallen lijkt deze omstandigheid van belang geweest te zijn bij de uiteindelijke beoordeling door het gerecht. Door de gebrekkige info die de archieven van het Aalsterse gerecht ons bieden, zijn het bijna uitsluitend delinquenten uit het platteland die hiervan profiteerden, althans volgens het doorgenomen bronnenmateriaal. In de meestal relatief kleine dorpsgemeenschappen met zijn sociale controle was de reputatie die men had bij de medemens een factor van betekenis. In totaal vonden we acht mannen en drie vrouwen waarbij men rekening hield met deze omstandigheid (1,1 % van de beschouwde groep van straffen). Marie Reniers kon verscheidene bewijzen van haar goede naam en faam voorleggen. Verscheidene notabelen, waaronder de burgemeester en schepenen van Okegem en die van Liedekerke verklaarden dit.

⁴⁴² S. A. A., LvA, nr. 13966.

⁴⁴³ S. A. A., LvA, nr. 13732, fol. 69.

⁴⁴⁴ S. A. A., LvA, nr. 14056.

⁴⁴⁵ S. A. A., LvA, nr. 13402, fol. 128-133.

Men vond dat er “geene *presumptie die tegen de verweerderigge vallen kan om haer met begaene dieverije te willen ofte te kunnen bevlecken*”. Ze werd dan ook vrijgesproken⁴⁴⁶.

5.4. De hoge ouderdom

Slechts bij drie delinquenten werd met deze factor rekening gehouden. Gezien het feit dat we vooral met een jonge groep van misdadigers te maken hebben, hoeft dit geringe aantal niet te verwonderen. De tachtigjarige Catharina Hebers diende voor haar beurzensnijderij veertien dagen op water en brood in de gevangenis door te brengen. Men vond dat de schandpaal levensgevaarlijk voor haar zou zijn⁴⁴⁷.

5.5. Zwakzinnigheid

We vonden slechts één geval waar men iemand vrijsprak wegens zijn mentale toestand. Adrianus Van Nieuwenhuize werd vrijgesproken wegens krankzinnigheid in 1731. We weten echter niet welk vergrijp hij gepleegd had⁴⁴⁸. Voor het Land van Aalst bepaalde het Leenhof in 1784 voor Joanna Wellekens dat ze moest gecolloceerd worden. Een geneesheer had verklaard dat ze wel degelijk zwakzinnig was. Ook hier blijven we over de door haar begane misstappen in het ongewisse⁴⁴⁹. Gewiekste misdadigers deden in enkele gevallen wel hun uiterste best om een bestraffing te ontlopen door hun als gek voor te doen. Augustinus Pomereul was een vagebond die zich als uitzinnig had voorgedaan bij de drossaard van Brabant, waardoor deze hem geen straf had gegeven. In de plaats daarvan had men hem naar de grens van het hertogdom gevoerd. In 1776 voerde hij een inbraak uit met zes medeplichtigen in een winkel te Munte. De euvele daad werd echter ontdekt en wederom deed hij zich als krankzinnig voor. De leenmannen traptten deze keer echter niet in zijn truukje en veroordeelden hem in 1780 tot twaalf jaar in het Correctiehuis⁴⁵⁰.

Waarschijnlijk ging men, als de krankzinnigheid duidelijk was aangetoond, zelfs helemaal niet over tot een strafrechtelijke vervolging en opteerde men dadelijk voor een collocatie of liet men het geval zelfs zonder gevolg. In de gratieverzoeken vonden we de volgende casus die onze hypothese kan staven. Jan-Baptist Odevaert uit Schorisse kreeg in 1777 gratie voor de doodslag waarvan hij de onbedoelde dader was. Hij was al zijn hele leven lang zwakzinnig. Toen hij zijn broer vergezeld op diens inspectieronde (hij was boswachter) stootten ze op een kerel die met een illegale houtkap bezig was. De dader ging de broer van Jan-Baptist te lijf, waarop deze laatste hem een dodelijke slag op het hoofd gaf. De vrijspraak verliep zonder problemen, temeer daar er wegens de mentale toestand van Jan-Baptist zelfs geen strafrechtelijk vervolg begonnen was. Daarom ook dat we dit geval niet bij de gratieverleningen hebben gerekend⁴⁵¹.

⁴⁴⁶ S. A. A., LvA, nr. 13948.

⁴⁴⁷ S. A. A., SA, nr. 1119, fol. 113.

⁴⁴⁸ S. A. A., SA, nr. 119, fol. 6.

⁴⁴⁹ S. A. A., LvA, nr. 14067.

⁴⁵⁰ S. A. A., LvA, nr. 13732, fol. 66-67 en nr. 13932.

⁴⁵¹ A. R. A., GR, nr. 593B.

6.) De niet-bestrafte criminaliteit

In totaal vonden we 61 daders die geen bestraffing kregen. Vooral in het begin van de eeuw (door de destabilisatie tijdens de Spaanse Successieoorlog) of in de periode 1760-1795, bij de uitbreiding van de gerechtelijke bevoegdheid van het Leenhof, troffen we zaken aan zonder een definitieve uitspraak. In 44,2 % ging het om geweldsmisdrijven. Vermogensmisdrijven kwamen op de tweede plaats met 36,1 %. Daarna kwamen de seksuele misdrijven (8,1 %) en misdrijven tegen de openbare orde (4,9 %). Landlopen, bedelen en religieuze misdrijven hadden slechts een marginaal aandeel (beide groepen 3,2 %). De laatste vorm van criminaliteit werd misschien onbestraft gelaten, gezien de desinteresse van de gerechtsambtenaren om vloeken en zweren te vervolgen. De overtredingen van politiereglementen kan men bestraft hebben met een vermaning om het gebied te verlaten en een bedelverbod, zoals de regel was bij deze overtredingen. Voor de andere misdrijven kan de hypothese die Otte opgaf, ook hier weleens van toepassing zijn. Zij meende voor de situatie in de Oudburg dat processen zonder een duidelijke afloop een eventuele vrijspraak kunnen impliceren⁴⁵².

Ook moeten de verloren gegane archiefstukken in acht worden genomen, die misschien veroordelingen bevatten. Andere oorzaken lagen soms aan de basis van het ontbreken van een straf. Lieven Vandermeersch was een werkloze wever-handwerker die met zijn vrouw en drie kinderen rondzwierf. Toen de burgerwacht van de gemeenten Massemen en Wetteren hem oppakten voor de diefstal van een bijl, gaven ze hem een duchtige rammeling, waaraan hij enkele dagen later kwam te overlijden⁴⁵³. In ettelijke gevallen zorgde de gevangenisuitbraak of het feit dat de delinquent de benen al had genomen voor zijn arrestatie dat een uitspraak, zelfs bij verstek, uitbleef. Reeds tevoren wezen we op de erbarmelijke toestand van de gevangenen, die maakten dat de delinquent voorgoed het hazenpad koos (zie desbetreffend deelhoofdstuk, p. 52). Het grote aandeel van de geweldsmisdrijven bij deze groep kan gelegen hebben aan de moeilijkheid die er soms was om de schuldvraag duidelijk te bepalen of de private schikking tussen dader en slachtoffer.

Als we rekening houden met de reeds vermelde lichte bestraffing van vermogensdelicten en het feit dat ze bij de onbestrafte criminaliteit een tweede plaats innemen, mogen we stellen dat de bestraffing ervan versoepelde in de loop van de eeuw, terwijl ze nochtans, zeker voor het Land van Aalst, toenamen. Misschien is datgene wat Roets opmerkte, ook hier van toepassing: het volk wenste dat vooral de vermogensdelicten werden beteugeld, maar de vervolgers namen een meer lakse houding aan tegenover dergelijke delicten⁴⁵⁴.

⁴⁵² OTTE E., op.cit., p. 171.

⁴⁵³ S. A. A., LvA, nr. 13400, fol. 100-103.

⁴⁵⁴ ROETS A.-M., op.cit., p. 174.

7.) De gratieverleningen

We vermeldden reeds dat de Geheime Raad het regeringsorgaan was, dat men kon aanwenden om strafvermindering te krijgen. Regelmatig werden we geconfronteerd met dergelijke verzoeken in de procesdossiers, wat ons ertoe bracht om deze documenten die hiervoor bewaard zijn uit de archieven van de Geheime Raad onder de loep te nemen. Zodoende hoopten we ook die gratieverzoeken en dergelijke verleningen te ontdekken, waarover de bronnen van het Leenhof ons niet informeerden. Verder hoopten we enige dossiers over zulke verzoeken voor de stad Aalst te ontdekken. De nummers die gaan over toegelaten en afgewezen verzoeken, inclusief die naar aanleiding van Goede Vrijdag, werden doorgenomen

Er moet op gewezen worden dat er ook enkele verzoeken tot de Geheime Raad wél werden weergevonden in de procesdossiers voor het Leenhof, maar niet in de dossiers van dit centrale overheidsorgaan uit de Oostenrijkse Nederlanden. Ook zijn de gratieverzoeken, gericht tot andere rechtbanken uit het Land van Aalst geen onderdeel van het onderzoek. De omgekeerde situatie doet zich natuurlijk ook voor: we vonden misdrijven waarover de archieven van de Aalsterse vierschaar of die van de kasselrijrechtbank ons niet informeren. Aangezien de gratie of strafvermindering werd uitgesproken voor het einde van het proces, kwamen zij niet in de criminele registers, tenzij soms met de vermelding dat de delinquent vrijuit ging of gratie had gekregen. In totaal dienden 75 delinquenten een genadeverzoek in, waarvan slechts vijf Aalstenaars. Drie van deze laatste groep zijn dan ook nog in de eerste helft van de eeuw te situeren. Daarnaast waren er nog negen misdadigers die, op verzoek van derden of, naar aanleiding van de gratieverleningen van Goede Vrijdag, door hun voorbeeldige gedrag in het Correctiehuis voortijdig vrijkwamen.

Zoals Bruneel reeds opmerkte, waren het meestal de verwanten en niet de verdachten zelf die gratieverzoeken schreven, aangezien de laatsten meestal de benen genomen hadden⁴⁵⁵. De situatie is niet anders in (het Land van) Aalst. Slechts 18,5 % van de gratieverzoeken lijken door de beklagden zelf ingediend te zijn. De grootste groep die een gratiebrief schreef of liet schrijven (35,8 %) zijn de (schoon- of stief)ouders. Daarna komen de echtgenotes (in slechts één geval is het de echtgenoot, zie verder) met 29,6 % van de verzoeken. De broer(s) of zuster(s) zijn dan weer verantwoordelijk voor 11,1 %. Anderen, dikwijls vrienden, dienden in 4,9 % het gratieverzoek in. Een dossier opent meestal met de vraag om gratie of strafvermindering, die tijdens de loop van het proces of na de uitspraak werd ingediend. Vooraleer een advies te geven, ging de Geheime Raad altijd advies vragen aan de betrokken rechtbank⁴⁵⁶. In welke mate volgde men in Brussel de commentaren uit Aalst? We vonden dat voor de gevallen waarover we zekerheid hebben, in 86,3 % men de uitgebrachte adviezen navolgde. Wanneer men dit niet deed (13,6 %) dan had dit te maken met de opstelling die de Geheime Raad koesterde tegenover bepaalde misdrijven of bij bepaalde hoedanigheden van de beklagde. Jan-Baptist Knudde had verscheidene mensen opgelicht met gebruikmaking van valse akten (zie hiervoor ook het hoofdstuk van de vermogensdelicten). Het Leenhof meende dat een opsluiting op de kosten van de familie kon worden toegestaan, ook al omdat zijn verwanten alle gedupeerden vergoed hadden. De Geheime Raad hield het been echter stijf en weigerde elke vorm van strafvermindering te verlenen⁴⁵⁷. Dit regeringsorgaan nam trouwens altijd een hard standpunt in in materies als valsheid in geschrifte, daar waar de houding van het lokale gerecht niet altijd zo rigide was⁴⁵⁸.

⁴⁵⁵ BRUNEEL C., art.cit., p. 46.

⁴⁵⁶ BRUNEEL C., art.cit., p. 47.

⁴⁵⁷ A. R. A., GR, nrs. 643A en 6-14A.

⁴⁵⁸ BRUNEEL C., art.cit., p. 54.

Over welke misdrijven gaat het? De volgende tabel laat de verhoudingen uitschijnen. Let wel, de misdrijven van wie reeds vastzat in het Correctiehuis zijn hier niet bijgeteld.

Misdrijven	Aantallen	Procentueel Aandeel
Geweldsmisdrijven	36	46,7
Vermogensmisdrijven	30	38,9
Misdrijven tegen de openbare orde	10	12,9
Zedenmisdrijven	1	1,2
Totaal	77	100

De grootste groep zijn dus de geweldsmisdrijven. Daarna komen de vermogensmisdrijven, met 30 gevallen, of 38,9 % van de vergrijpen. Misdrijven tegen de openbare orde, wat meestal neerkomt op meineed (slechts tweemaal banbreuk en bij één gelegenheid valsheid in geschrifte), komen op de derde plaats. Zedenmisdrijven komen maar één keer voor. Bruneel merkt trouwens op dat gratieverzoeken die over verkrachting handelden, sowieso zeldzaam waren⁴⁵⁹.

De delinquenten die wegens goed gedrag uit het Correctiehuis werden vrijgelaten, hadden zich vooral aan vermogensmisdrijven (9) schuldig gemaakt. Geweldsmisdrijven staan op een tweede plaats (6). Ook hier werd slechts één keer een gedetineerde vrijgelaten die was opgesloten wegens zedenmisdrijven. Jan-Baptist De Traineaux was door het Leenhof veroordeeld tot 20 jaar in de instelling te Gent wegens bigamie. Naar aanleiding van Goede Vrijdag van het jaar 1785 kreeg hij gratie⁴⁶⁰. Ook wie nodig was voor de broodwinning van zijn gezin, kwam in aanmerking voor vervroegde vrijlating. Jan Willem Lejeune was in 1780 tot vijf jaar veroordeeld wegens afpersing en bedreiging. Zijn vrouw had een jaar daarvoor al een gratieverzoek ingediend, dat toen echter werd afgewezen. Een tweede verzoek, in 1783, kreeg wél een positief advies van het Leenhof. Men was van mening dat hij tijdens zijn voorhechtenis en zijn detentie in het Correctiehuis al voldoende de tijd had gekregen om na te denken over zijn begane dwalingen. Voorts was het niet opportuun dat de vrouw en kinderen van Jan Willem in de miserie zaten⁴⁶¹.

Voor 30 delinquenten (39,4 %) kwam er een vrijspraak, mits betalen van de gerechtskosten, uit de bus. Deze laatste bepaling was dan ook nogal eens een probleem door de armoede van de beklaagde. Veertien personen werden vrijgesproken voor vermogensdelicten, waarvan drie vrouwen waren. Zeven mannen hadden zich bezondigd aan doodslag en evenveel aan slagen en verwondingen. Eén echtpaar werd vrijgesproken voor meineed. Slechts één keer werd iemand vrijgesproken voor moord.

Een vrij grote groep werd afgewezen: 26 beklaagden (34,2 %). Bij meineed (vijf beklaagden) werd quasi nooit gratie verleend. Ook in deze materie nam de Geheime Raad een strengere houding aan dan de lokale rechtbanken⁴⁶². Hetzelfde kan gezegd worden van oplichting en valsheid in geschrifte (drie gevallen). Wie zich "professioneel" met vermogenscriminaliteit had ingelaten of in de hoedanigheid van dienstknecht zijn werkgever wat armer gemaakt had, diende eveneens niet op een milde behandeling te rekenen (vijf delinquenten). De broers Sebastiaan en Jan-Baptist Galland waren tot acht jaar Correctiehuis veroordeeld wegens inbraak. Hun vrouwen

⁴⁵⁹ BRUNEEL C., *art.cit.*, p. 51.

⁴⁶⁰ A. R. A., GR, nr. 599B.

⁴⁶¹ A. R. A., GR, nr. 599B.

⁴⁶² BRUNEEL C., *art.cit.*, p. 54.

schreven een gratieverzoek, maar tevergeefs echter. Men beschouwde hen als professionele dieven, en het was beter voor de publieke orde dat ze opgesloten bleven dan ze weer op vrije voeten te laten⁴⁶³.

Bij geweldsmisdrijven was de aanwezigheid van enig kwaad opzet of boosaardigheid van belang om een zaak als zijnde niet vatbaar voor gratie te beoordelen. Vele geweldsdelicten hadden deze verzwarende elementen in zich, wat verklaart dat ze het merendeel vormden van de delicten die niet vatbaar voor gratie werden bevonden (twaalf gevallen, of 46,1 %). Daarom ook dat moord normaliter altijd met strengheid behandeld werd. Iemand als Adriaan Bekans, die aan zijn slachtoffer een messteek in de rug gaf, en waarvoor er geen reden geweest was, werd dus zonder pardon afgewezen⁴⁶⁴. Hetzelfde gold voor doodslag en slagen en verwondingen. Zeker als men zich dan nog van verboden wapens had bediend, maakte men geen kans. Pieter De Laetere had in 1764 met een mes een dodelijk einde gemaakt aan een door hem uitgelokte herberggruzie, waarvoor hij in 1766 bij verstek tot een levenslange verbanning was veroordeeld. Dit ging natuurlijk ook in tegen de reeds vermelde ordonnantie van 1734 die het dragen van scherpe voorwerpen verbood, zodat hij niet in aanmerking kwam voor gratie⁴⁶⁵. Bij kwaad opzet telde het feit dat men bekend stond als iemand van goed gedrag ook niet meer mee. Karel Jozef Le Roy moest dit ondervinden toen hij gratie vroeg voor de doodslag die hij in een herberg gepleegd had⁴⁶⁶. De delinquenten hadden ook nogal eens de neiging om de zaken voor te stellen in hun voordeel, en dus niet zoals ze zich in werkelijkheid hadden voorgedaan. Dit was de commentaar die men bijvoorbeeld gaf bij Rochus Van De Sijpe, die gratie vroeg voor zijn betrokkenheid aan een doodslag. Het weergegeven relaas was niet in concordantie met de ware toedracht, wat inging tegen de bepaling die stelde dat men bij gratie de feiten diende weer te geven zoals ze zich in werkelijkheid hadden voorgedaan, zonder verdoezeling⁴⁶⁷. Wie nog andere delicten had uitgevoerd, kon het ook wel vergeten. Zo was de reeds vermelde Jan-Baptist Scheerlinck ook uit de gevangenis ontsnapt, in dewelke hij was opgesloten vanwege de door hem begane doodslag.

Veertien beklagden bekwamen een omzetting van hun straf (17,3 %), waarvan er zeven tot een detentie in het Correctiehuis werden veroordeeld, drie een boete kregen en één in het leger ging, ter vervanging van een straf die hij anders in de bovengenoemde instelling te Gent had moeten uitzitten. Eén werd levenslang verbannen en één werd opgesloten in het rasphuis te Brugge.⁴⁶⁸ Buiten één delinquent, wiens doodstraf in een verblijf in het Correctiehuis werd omgezet voor de tijd van 25 jaar, werden alle geweldsdelicten bestraft met een boete. Alle andere delicten waarvan de straf werd omgezet bij wijze van gratie, waren vermogensdelicten. Dikwijls kwam dit verblijf in een tuchthuis er op het verzoek van een familielid, die vroeg of de straf niet op een dergelijke wijze kon worden omgezet. Het was in die omstandigheden dat Frans Libert gratie kreeg voor de diefstal en de inbraak die hij begaan had in 1773. Op 8 maart van dat jaar werd bepaald dat deze dief zou worden vastgehouden op kosten van zijn neef en zijn broer, die het gratieverzoek hadden ingediend, en dit tot het Correctiehuis klaar was. Dan diende hij in die instelling nog vier jaar door te brengen. Het Leenhof oordeelde positief, temeer daar Frans uit een deftige beenhouwersfamilie afkomstig was, voor wie de exploten van hun telg natuurlijk een ware schande betekenden⁴⁶⁹. Correctiehuizen waren dus een welkom middel om onhandelbare gezinsleden op een dergelijke wijze voor een ergere bestraffing (en bijgevolg een nog grotere publieke schande) te behoeden. Jan Poriau diende, naar aanleiding van Goede Vrijdag van 1764, een gratieverzoek in voor zijn

⁴⁶³ A. R. A., GR, nr. 644A en S.A. A., LvA, nr. 13732, fol. 197-198 en nr. 14152.

⁴⁶⁴ A. R. A., GR, nr. 609A.

⁴⁶⁵ A. R. A., GR, nrs. 626 en 628A.

⁴⁶⁶ S. A. A., LvA, nr. 13909.

⁴⁶⁷ A. R. A., GR, nr. 641A.

⁴⁶⁸ Voor zes andere delinquenten was het niet mogelijk om na te gaan op welke wijze hun verzoek werd behandeld.

⁴⁶⁹ S. A. A., LvA, nr. 13886.

vrouw Joanna Van De Maele. De magistraat van Aalst bevestigde dat zijn vrouw een onverbeterlijke dievegge was, die door de alcohol op het slechte pad was geraakt. In 1763 was ze voor banbreuk en diefstal tot een geseling, een brandmerking en een verbanning voor 30 jaar uit Vlaanderen veroordeeld. Haar man was van een "*sobere gestaetheyt*", die met alle moeite van de wereld de kost kon verdienen voor hem en zijn kinderen, anders had hij zijn vrouw wel onder de duim kunnen houden. Omdat er ook mensen waren gevonden die voor de kosten van haar detentie wensten te betalen, werd ze opgesloten in het rasphuis te Brugge⁴⁷⁰. Het waren echter vooral jonge snaken die voor hun criminele schelmstreken op een dergelijke manier dienden beteugeld te worden. Jan-Baptist Knudde (niet te verwarren met zijn naamgenoot) had verscheidene diefstallen uitgevoerd, de reden waarom zijn moeder verzocht om hem in "*eene secure plaetse*" te laten opsluiten. Het Leenhof meende dat dit de enige manier was om beterschap in zijn gedrag te bewerkstelligen, zeker omdat er geen verzwarende omstandigheden te bemerken waren bij zijn misstappen. De leenmannen waren trouwens toch al van plan geweest om hem naar het Correctiehuis te sturen. In 1780 werd bepaald dat hij er gedurende vijf jaar werd opgesloten⁴⁷¹.

Wat waren nu nog andere redenen om iemand gratie te verlenen voor deze misdrijven? Dikwijls waren er meerdere motieven die ertoe bijdroegen om iemand vrij te pleiten. Het feit dat men bekend stond als zijnde van goed gedrag was een belangrijk argument om iemand vrij te pleiten. De reeds vermelde Filip Saeck kreeg hierdoor gratie, ondanks het negatieve advies van het Leenhof, dat hiermee wel rekening hield, maar toch vond dat het schot in de rug, dat hij aan zijn slachtoffer had toegebracht, niet uit het oog mocht worden verloren.⁴⁷² Let wel, buiten dit geval werd niemand alleen hierdoor vrijgepleit van de begane misstappen. We merkten in ons onderzoek dat ook velen die geen gratie verkregen toch een bewijs van goed gedrag en zeden konden voorleggen. Meestal was dit door de dorpsnotabelen, meestal de burgemeester en schepenen, maar soms ook de pastoor, ondertekend. Ook kon een dergelijk bewijs helpen bij een omzetting van de straf.

De leeftijd was een belangrijke reden om iemand gratie te verlenen, zeker bij slagen en verwondingen en vermogensmisdrijven. Veelal werd rekening gehouden met de jeugdige leeftijd van de beklaagde en de daaruit volgende onbezonnenheid. Jan Baptist Klinckspoor kreeg gratie in 1786. Zijn jonge leeftijd en de kleine waarde van de diefstal maakten dat men hem zijn misstappen kon kwijtschelden⁴⁷³. Omgekeerd kon ook de ouderdom ervoor zorgen dat men vrijuit mocht gaan. Gillis Langui zat in de gevangenis voor banbreuk op het ogenblik dat zijn gratieverzoek werd verstuurd. Hij had zich niet gehouden aan zijn verbanning voor de termijn van tien jaar uit de kasselrij wegens diefstal. Gillis was zeventig, slecht te been en ook zijn gezichtsvermogen ging achteruit. Eén van zijn kinderen wou zich bovendien over hem ontfermen. Zowel het Leenhof als de Geheime raad hadden geen enkel probleem om hem gratie te verlenen ter gelegenheid van Goede Vrijdag in 1765⁴⁷⁴.

De geringe waarde van wat men ontvreemd had, was ook een voornamelijk reden om iemand gratie te verlenen voor diefstal. Pierre de Loore was zeer verdacht van inbraak en daarvoor veroordeeld tot een verbanning van tien jaar uit het Land van Aalst. Wegens de kleinigheid die hij ontvreemd had ("*eene lijne onghemaecte casache*") kreeg hij gratie. Bovendien zat zijn vrouw in de penarie door het wegvallen van haar echtgenoot. Zij had immers twee kleine kinderen tot last⁴⁷⁵. Zo komen we

⁴⁷⁰ A. R. A., GR, nr. 628. Voor Joanna Van De Maele, zie eveneens: S. A. A., SA, nr. 1119, fol. 51, 58-59 en 68.

⁴⁷¹ A. R. A., GR, 596A en S. A. A., LvA, nr. 13981.

⁴⁷² A. R. A., GR, nr. 638A en B.

⁴⁷³ A. R. A., GR, nr. 604A.

⁴⁷⁴ A. R. A., GR, nr. 626B.

⁴⁷⁵ A. R. A., GR, nr. 626A en S. A. A., LvA, nr. 13832.

bij een reden tot gratieverlening die we eveneens aanstipten bij de vervroegde vrijlating, namelijk de steun die de delinquent thuis moest bieden. In een tijdvak waar de man of de volwassen zoon de belangrijkste kostwinner was, zorgde het wegvallen van die persoon natuurlijk voor een kleine ramp in de familie. Pieter Roelandt en Cornelis Van Cauter hadden met opzet iemand doodgeslagen op de kermis van Nieuwerkerken in 1739. Toch oordeelden de burgervaderen van Aalst dat er ook rekening moest gehouden worden met de hoge leeftijd van hun vaders, die het werk op de boerderij anders niet aankonden. Na een eerste afwijzing, kregen ze uiteindelijk gratie in 1741⁴⁷⁶.

Dit was wel een eerder uitzonderlijke reden om iemand gratie te verlenen voor doodslag. Het feit dat men uit zelfverdediging handelde of een jammerlijk ongeluk waren vooral van doorslag. Alleen wie niet met opzet iemand gedood had, kon gratie verkrijgen. Bayard vond voor Lyon en Beaujolais dat men dezelfde argumenten hanteerde. Het toebrengen van de dood moest gestraft worden. Maar het feit echter dat men dit niet met opzet gedaan had, maakte dat zij geen moordenaars waren. De vorst kon hen dus de gratie verlenen⁴⁷⁷. Francis Meulenijsers diende zich te verdedigen tegen een dronken soldaat en gaf hem enkele slagen met een spade, waarvan er één fataal bleek te zijn. Francis was trouwens een ongelukkig slachtoffer der omstandigheden. De soldaat had een boer gevisceerd in een herberg te Merelbeke. Deze wenste te ontsnappen aan de woesteling en was aan het huis van Francis komen aankloppen. Hij was echter zijn hoed kwijtgeraakt en daarom vroeg de zuster van de beklagde aan hem om die te gaan zoeken. Het was in die omstandigheden dat hij de militair tegen het lijf was gelopen en de doodslag had plaatsgevonden. Het Leenhof schreef in zijn advies dat "*le crime dont il s'agit est du nombre de cas malheureux*", zodat de gratieverlening kon worden toegekend⁴⁷⁸.

Regelmatig zien we ook dat er tussen de dader en het slachtoffer van geweldsmisdrijven al een verzoening had plaatsgevonden, wat maakte dat het Leenhof een positief advies kon indienen. Adriaan De Clercq had in een dispuut over enkele meubels zijn schoonvader enkele bijlagen toegebracht. De ruzie was echter al bijgelegd, wat de leenmannen als een verzachtend element beschouwden⁴⁷⁹. Hier merken we dus dat de private regeling inderdaad aanleiding kon geven om het geval niet door een rechtbank definitief te laten beslechten.

Wie kon bewijzen dat hij niet geheel bij zinnen was, maakte ook kans op gratie. Vele ouders of echtgenotes schreven wél in hun verzoek dat er iets haperde bij zoonlief of bij de wedehelft, maar dikwijls werd dit niet aanvaard. Zo schreef de vader van Pieter De Mulder dat zijn zoon "*l'esprit trouble*" had, iets dat hem vrijpleitte van de moord die hij begaan had. De commentaar van het Leenhof was echter dat ze nooit hadden "*trouvé aucun égarement d'esprit ni traits de folie dans les actions du coupable*".⁴⁸⁰ Louis Meersman had enkele goederen gestolen te Moorsel. Vlak na zijn vermetele daad verkocht hij een geweer in een herberg, met verscheidene getuigen erbij. Men diende hem eerder als een simpele ziel dan als een echte crimineel te beschouwen, vandaar dat men zijn oorspronkelijke straf (welke?) omzette in een detentie in het Correctiehuis voor de termijn van vijf jaar⁴⁸¹.

Waren er fouten gemaakt in de gerechtelijke procedure, dan maakte het verzoek ook kans op gratie. In 1783 kreeg Marie Jeanne Geers gratie: de doodstraf, die normaliter ging uitgesproken worden, werd omgezet in een detentie in het Correctiehuis, waarvan de termijn nog bepaald moest

⁴⁷⁶ A. R. A., GR, nr. 617A.

⁴⁷⁷ BAYARD F., *Des sanctions et des grâces: l'exemple des crimes de sang en Lyonnais et Beaujolais aux XVIIe et XVIIIe siècles*, in GARNOT B., *op.cit.*, p. 426.

⁴⁷⁸ A. R. A., GR, nr. 639A en S. A. A., LvA, nr. 14084.

⁴⁷⁹ A. R. A., GR, nr. 629B.

⁴⁸⁰ A. R. A., GR, nr. 631A en S. A. A., LvA, nr. 13861.

⁴⁸¹ A. R. A., GR, nr. 599B.

worden (en die uiteindelijk tien jaar werd). Ondanks haar zwakke gezondheid had men haar gefolterd om meer te vernemen over de door haar gepleegde inbraak. Deze feiten waren echter al voldoende bewezen, wat dus in strijd was met de criminele ordonnantie van 1570⁴⁸². Ook wegens (vermeende) partijdigheid van het gerecht kon men kwijtschelding van straf krijgen. Pieter De Meulenaere was één van twee mannen die in 1791 gratie kreeg wegens zijn deelname aan de plundering van het buitengoed van de advocaat Brandt, die de Brabantse Omwenteling gesteund had. Men achtte alle aantijgingen illegaal, want ze waren opgesteld voor de Oostenrijkse restauratie⁴⁸³

⁴⁸² Alleen indien de verdachte niet (spontaan) bekende, kon hij of zij op grond van voldoende aanwijzingen, die zowel tijdens het vooronderzoek als later gerechtelijk onderzoek verzameld waren, tot de tortuur worden verplicht, zie hiervoor ook MONBALLYU J., *De criminele ordonnantie van 1570*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor de Uitgave van Oude Wetten en Verordeningen van België*, 35 (1994), p. 129. Voor de archivalia in deze zaak, zie: A. R. A., GR, nr. 599A en S. A. A., LVA, nr. 14023.

⁴⁸³ A. R. A., GR, nr 606A.

Licentiaatsverhandeling Dries Mertens

(wordt vervolgd)

Herinneringen - Haaltert

In 1976 huldigde de Bond van Gepensioneerden een aantal jubilarissen. Tijdens een gezellig samenzijn met ruim 200 gepensioneerden werden door voorzitter Clement Van de Weghe acht echtparen in de bloemetjes gezet die aan hun gouden of diamanten huwelijksjubileum toe waren.

De jubilarissen:

zittend: 1-Rachel Van der Stockt; 2-Maria Hendrickx; 3-Amelie Van Impe, 4-Gustaaf Smet, Bosstraat-diamant;

5-Henry Arijs, Hooglareweg; 6-Philomena De Leeuw; 7-Magdalena Van Cauwenbergh; 8-Hélène De Pril

staande: 9-Gustaaf De Vriendt, Molenstraat; 10-Gentiel van Horebeke, Kasinneweg; 11-Remy Arijs, Hooglareweg; 12-

Hélène De Bruecker; 13-Germaine Ottoy; 14-Frans Van der Gucht, Muisstraat; 15-Prosper Van den Brempt, Muisstraat;

16-Henry Van der Haegen, Muisstraat

Gehuwd met: 1x9; 2x10; 3x4; 5x13; 6x14; 7x15; 8x16; 11x12

Wij vernemen uit Kerkxken - 1853

In het nummer 4, jaargang 1983 en in de nummers 1, 2 en 3 van de jaargang 1984 van het tijdschrift Mededelingen Heemkundige Kring Haaltert verschenen enkele verhalen over 'het wonderkind' van Kerkxken opgetekend door pastoor Pauwels. Het gaat hier over de 'horlogiemaker' en 'uitvinder' Constant Van Lul, geboren in de Boekent op 7 juli 1819 en overleden, Terlicht 8 december 1852. Van Lul was ontegensprekelijk een begaafd vakman. Hij was vooral gekend voor constructies van uurwerken in de kerktorens.

In 'Den Denderbode' van 16 januari 1853 verscheen een brief van een Kerkxkenaar die zijn overlijden meldde.

Kerkxken, den 12 January 1853

Mynheer den Opsteller van den Denderbode.

Onze gemeente Kerkxken en gansch het land komt een gevoelig nieuws te ondergaan, in den persoon van Constant Van Lul, alom vermaard om zyne uytvindingen, waardoor hy de kerkhorlogiën tot zoodanige volmaaktheyd wist te brengen als men konde wenschen.

Men bemerkte in al zyne werken iets nieuws, dat de oogen der aenschouwers tot zich trok, door het vernuft

der uytvinding. Deze kunst zou met derzelvder uytvinder waarschyntlyk voor altyd van de aerde verdwynen, had hy het vooruytzigt niet gehad, naar elk voorbeeld modellen te verveerdigen, en zyner broeder met hem mee te nemen, met nog vernufte werkmannen die, tot voldoening van iedereen, dezelve stiel konden voortzetten en reeds bezig zyn met eene horlogie voor de kerk van St Antelincx.

Wy hebben dan alle redens van te hopen, dat iedereen, met de zelve nauwkeurigheid en trouw, dan te vooren zal kunnen bediend worden, en dat den naem Van Lul hier onsterfelyk zal blyven.

Het voornaamste stuk, welke hy van zyne hand agtergelaten heeft, onder de menifvuldige kerkhorlogiën is een snuyfdoos, die alle directiën neemt, rond loopt, by elken persoon van een gezelschap blyft staen, zich opent en sluyt en naer iedereen bedient te hebben, wederkeert tot haeren meester.

Zelven dag zat Constant Van Lul op den hoek van eene tafel en zag dat op de andere zyde wyn gedronken werd. Hy zet zyn glas op de doos, die spoedig tot de flessche liep en bleef staen tot dat het glas gevuld was en het dan spoediglyk tot haer meester bragt.

Het is de eenigste welke van dit slach in de wereld gekend is en wordt van de liefhebbers op 500 fr geschat en is voor dien prys te koop.

Getekend: Z

Schenkingen Documentatiecentrum

Wij danken:

- Omer Van Cromphaut, Haaltert: documenten gemeenteraadsverkiezingen Kerkxken 1921 en bidprentjes
- E.H. Deken : bidprentjes
- Hans Sonck : bidprentjes

De Koreaan van Heldergem (vervolg)

Rechtzetting vorig artikel: Pharaïlde De Backer werd geboren te Heldergem op 20 augustus 1905.

In dit nummer de laatste brieven uit Korea die ik ontving van Frans Impens.

Korea- 3-6-1952-Gebied Canjorie-Dorp Sops-Jon, Zuid Korea

Wij liggen hier nog altijd in het kamp bij Canjori en het zal waarschijnlijk niet lang meer duren. Naar het schijnt zouden wij deze maand de 15de naar de eerste lijn moeten. Ook de 2de divisie gaat naar huis en wij zouden naar de 2de divisie overgeplaatst worden waar de Fransen en de Turken ook in liggen. Deze divisie vecht aan het centraal front en naar het schijnt zouden wij naar het gebied bij Der-won moeten en daar is nogal een spel zulle. De tenten in het kamp blijven hier, daar er een nieuwe hoop gasten toekomt die nog geen legerdienst gedaan hebben en die hier drie maanden opleiding achter het front krijgen. Vele gasten komen hier toe die reeds legerdienst gedaan hebben en seffens ingelijfd worden. Ook gaan er hier mannen naar huis die hun legerdienst voleindigd hebben. Mijn tijd was hier ook uit en ik begin hier aan mijn tweede jaar. Spijtig dat ik met Sinxen niet in ons klein Heldergem ben, het is nu reeds tweemaal dat ik mankeer en het volgend jaar nog eens maar dan haal ik mijn schade wel in met zuipen en plezier maken.

Velen van de nieuwe mannen hebben nogal een grote smoel, maar dat zal rap veranderen als ze enkele mortieren en kogels rond hun kl...ten horen ontploffen. In onze compagnie als wij in 't begin toekwamen waren er ook zoïn kerels bij maar als ze op de stelling kwamen dan dierven ze zelfs hun wacht alleen niet doen. In mijn hart verlang ik toch naar een goede slag om eens te zien wat die mannen doen zouden doen in de slag.

Binnen enkele dagen ga ik voor drie dagen in verlof naar Tokio en dan zal ik mij op die dagen eens goed amuzeren zulle, mooie vrouwen, bier en muziek met hopen, drie dagen lang. Dan vaag ik mijn kl...ten aan

Korea, die dagen. Op de wereld is er zoveel te zien, beste vriend Roger, in het Oosten met zijn tempels, zeden en gewoonten. Als men hier een huis binnengaat dan moet men zijn schoenen uitdoen daar het hier een gewoonte is. De oosterlingen slapen allemaal op strooien matjes.

Er zitten hier nogal wat galjaars bij ons bataljon en ze steken hier nogal iets uit in de omliggende dorpen. De meesten steekt het kamp hier tegen. Soms is er hier een show van Koreanen met vrouwen die oosterse dansen uitvoeren, soms ook een Amerikaanse legerjazz en alle avonden cinema in open lucht. Op de stelling waar wij, voor wij in dit kamp aankwamen, opzaten zijn de Chinezen nu doorgebroken, ze zijn een heel eind vooruit gekomen de gele varkens. Wij horen nu van in ons kamp de kanonnen bulderen en ik denk dat wij binnen enkele dagen in de lijn zullen moeten, want de Zuid-Koreanen die daar zitten doen niet veel, ze hebben een grote schrik van de Chinezen.

In Korea hier is er grote armoede en overal lopen verminkten rond die niets of weinig verzorging krijgen. De Belgische majoor-dokter van het bataljon die geeft hier gratis verzorging voor de burgers uit de omtrek en van overal komen ze. De Koreanen bestoeffen de Belgen en ze weten waarom.

En op het laatst groet ik u met een warme handdruk op papier vanuit het verre Korea.

Van uw vriend Frans Impens en tot volgend jaar in Heldergem.

Een maand later komt volgend verhaal.

Korea-2-7-52-Gebied Canjorie-dorp Sops-Jon, Zuid Korea

Wij liggen hier nog voor één dag in het kamp bij Canjori en dan gaan wij in lijn naar een volgende stelling, maar iets verder naar het dorp Kasakol. Wij moesten voor drie of vier dagen naar Ser-won vertrekken en onze voorposten zaten daar reeds maar dan

kwam er een bevel dat de derde divisie naar Majori moest en zo gaan wij morgen vertrekken. 't Zal eindelijk toch gedaan zijn met de oefeningen en drill die wij hier in het kamp maar al te veel kregen. En dat steekt mij tegen zulle, alle dagen hetzelfde. Ik steek hier ook een foto bij van mij met een vriend van mij en een Koreaan getrokken. Op die moment als wij getrokken zijn hadden wij al 10 hoge bergen van 500 meter beklommen en dat is geen lachspel zulle. Ik steek u hier ook een biljetje in dat dienst doet als pas voor de Chinezen. De Amerikanen werpen die boven de Chinezen uit en als er bij zijn die goesting hebben om over te lopen komen ze in de dag met het biljetje in de hand en men is verplicht ze goed te behandelen.

In Serwon daar wordt nu hard gevochten. De mannen van de voorpost die daar drie dagen geweest zijn vertelden het volgende: op een berg in het niemandsland

Frans (r) met twee strijdmakers.

lagen Amerikanen in een hinderlaag en ze hadden overeengekomen signalen. Alle dagen legt men langs de flank van een berg, uit het zicht van de vijand, twee grote linten een geel en een rood. De ene dag ligt het op een kruis, de andere dag op een X, of L, of T, of V. Hiermee zien de vliegers waar de UNO zit. Misschien zagen de vliegers dat niet goed want ze wierpen langs de linkerkant bommen en de soldaten vlogen door de vlammen langs de linkerkant, maar de Chinezen zagen dat en ze beschoten die kant met mortieren. Ge kunt geloven hoe de Amerikanen daar schrik hebben afgezien, ze hadden gelukkig maar enkele verbranden.

Roger ik ga nu sluiten binnen enkele dagen weet ik meer nieuws te melden.

Enkele dagen later stuurt hij een verhaal waarin hij beschrijft dat het misschien zijn laatste opdracht kon zijn.

Korea 17-7-52 - 1ste lijn front - Ymjn rivier

We liggen hier nu in de 1ste lijn aan de Ymjn rivier. Er is hier veel beweging van de vijand en van zogauw er een vlieger over hun stellingen vliegt beginnen ze er naar te blaffen gelijk duivels en soms halen ze één naar beneden. Ik heb hier op veertien dagen tijd vier vliegers naar beneden zien halen in de omtrek van onze stellingen. Van als wij op stelling zijn hebben wij hier drie doden en twintig gekwetsten. We hebben reeds een lichte aanval gedaan. Deze week ben ik bijna mijn leven kwijt geweest, beste vriend Roger. Wij gingen die nacht, voorzichtig met het wapen in de hand schietensgereed door een in twee jaren onbeplant rijstveld. Ge moet weten dat een rijstveld op zijn verhogen ligt om ze door het water te laten bevoeien. Plots hoorden wij het geluid van artilleriebommen die afkwamen, maar daar wij dat gewoon zijn wisten wij aanstonds dat die obussen geen twee meter verder gingen vliegen daar er voor ons een grote berg lag. Wij lagen nog maar juist op de grond toen er een ware hel van ontploffingen losbrak. Zes artilleriebusen waren tegen ons op zeven meter in de grond geslagen en u kunt geloven dat er nogal staafjes staal over onze oren vlogen. De Smet van Voorde werd aan het been gekwetst en naar het hospitaal gevoerd maar het is niet erg, maar zogauw het been geraakt is doet men u naar Japan daar een beenwonde door het klimaat zeer slecht geneest. Eén uur later werd korporaal Goris door een stuk granaat in de wang getroffen en ook naar het veldhospitaal gevoerd. Wij hebben die nacht met zes vrijwilligers tot op 150 meter van de

Chinese lijnen gezeten, en dat is zeer spannend, beste vriend. Soms één uur sluipend voor honderd meter en dat is spannend zulle.

Nu heb ik mij met vijf vrijwilligers aangegeven om een speciale opdracht, die zeer gevaarlijk is uit te voeren, misschien morgen moeten wij vertrekken. Misschien kom ik niet meer weer, maar men is soldaat en vrijwilliger en nooit als kost het mij mijn leven zou ik mijn kameraden in de steek laten. In België zegt men tegen ons dat wij een soort bandieten zijn en toch mogen ze lachen dat wij er zijn om naar Korea te komen, anders zou men misschien andere jongens tegen hun goesting naar hier doen komen om te vechten.

Ge kunt niet geloven wat een goesting ik heb op een goed pintje bier en een teljoor patat-frit, maar dat vindt men hier niet in Korea. Zo ik van mijn opdracht mag terugkeren dan schrijf ik u seffens terug. Zo ik niet terug kom dan zult u het in de dagbladen wel lezen. Maar voor ik val, beste vriend, zal ik toch nog een gele aap kunnen kapot maken en hoe meer hoe liever.

Dus beste vriend Roger houd er de moed maar in en op een goed en gezond wederzien bij 'den dikken' te Heldergem.

Frans Impens.

Gelukkig is Frans na zijn gevaarlijke opdracht veilig terug gekeerd naar zijn eenheid. Helaas ik ontving geen brieven meer. Een neef van mij en ook zijn familie ontvingen nog oorlogsverhalen, maar hebben die niet bewaard.

Onze 'Heldergemse Koreaan' keerde in 1955 terug naar België, na vier jaar oorlogservaring in Korea.

Frans Impens was een joviale jongeman, had vele vrienden en zijn 'afzwaai' werd uitbundig gevierd. Iedereen noemde hem 'Pedro' (waar die naam vandaan kwam, kunnen wij niet achterhalen).

Na zijn Korea-avontuur bleef hij nog twee jaar in het leger en werd gekazerneerd in Duitsland, waarna hij definitief 'afzwaaide'.

Niet bang voor zware inspanningen, werd hij mijnwerker in de streek van Marcinelle. Door de dramatische mijnsluitingen werd hij werkloos.

Frans bleef ongehuwd, 'profiteerde' van het leven en zette regelmatig de bloemetjes buiten. Eén van de

attracties was natuurlijk de jaarlijkse 11-novemberherdenkingen. Na de plechtigheden in de kerk en aan het oorlogsmonument maakte hij er samen met zijn vrienden een fijne dag van met het feestmaal en ettelijke pintjes in de herbergen. Met zijn strijdmakkers voelde hij zich thuis. Een 'tourné général' geven was voor hem niet vreemd.

De laatste jaren van zijn leven kreeg hij longproblemen, de zogenaamde 'mijnwerkersziekte'. Tot zijn laatste dagen bleef hij behulpzaam voor familie en vrienden tot alles hem te zwaar werd. Een sterke boom werd geveld. Frans overleed in het O.L.Vrouwklinik te Aalst op 14 januari 1984. Vele vrienden vergezelden hem naar zijn laatste rustplaats op het kerkhof van zijn geboortedorp. Hij rust er op het ereperk van de oud-strijders.

Een goede vriend en klasgenoot, avonturier in hart en ziel, amper 52 jaar, ging veel te vroeg heen.

Dag Frans Impens uit 'Het Wijnhuis'.

Je trouwe vriend, Roger De Troyer

Roger De Troyer

In Memoriam

Op 26 november 2002 overleed te Oudenaarde Eugeen De Meyer, echtgenoot van Mevrouw Emma De Winter en vader van Minister Wivina De Meester-De Meyer, van Lieve en Arnoud. Eugeen werd geboren te Haaltert (Hoogstraat) op 15 juli 1914. In zijn actieve periode was hij ambtenaar bij het Ministerie van Financiën-Dienst Directe Belastingen in Oudenaarde. Hij was in de vooroorlogse periode de motor van het culturele leven in onze gemeente. Actief in het Df, Sporencomité maar vooral in de VTB-VAB waarvan hij stichter-vertegenwoordiger was van 1932 tot 1940. Dank zij zijn onverdroten inspanningen en vindingrijkheid bouwde hij afdeling Haaltert uit tot één van

de actiefste in onze regio. Hij organiseerde de eerste wandelingen, groepsreizen en toeristische uitstappen. De culturele avonden in 'de patronage' waren hoogtepunten in de werking. In 1937 stichtte hij het VTB-koor, dat snel uitgroeide tot een gewaardeerd ensemble. De oorlogsdreiging bracht een einde aan het bloeiende socio-culturele leven in Haaltert, waarin Eugeen De Meyer een niet te onderschatten verdienstelijke rol speelde. In dankbaarheid voor wat Eugeen De Meyer gerealiseerd heeft voor onze dorpsgemeenschap bieden wij aan de familie onze oprechte deelneming aan.

Kerksken - Slechte betaler in 1900

Een Franstalige brief van 13 februari 1900 kwam van de Heer H. Heyman en C° uit Bazel (Zwitserland) als antwoord op een vraag van Van den Brouck, fabrikant te Kerksken, die bij een bezoek aan de firma van Heymann te Brussel de opdracht gaf om een geval van schuldvordering zo voordelig mogelijk te regelen. De brief schetst de stappen die genomen werden om de zaak op te lossen.

'U bent verkeerd ingelicht als u denkt dat D. de nodige middelen bezit om zijn schuld te betalen. Wij verbleven vijf dagen in Genève (nous avons perdu 5 jours) om alle mogelijke inlichtingen te verzamelen. D. bezit helemaal niet wat hij aan inkomsten heeft en wat hij verdient geeft hij uit. Hij vertegenwoordigt de firma Lousberg uit Gent, die handelen in matrasstoffen. Hiermee kon hij tot 3000 fr per jaar verdienen. Zijn onroerend goed staat op naam van zijn vrouw die gehuwd zijn onder het stelsel van 'scheiding van goederen'. Hij heeft een groot magazijn met goederen van meerdere Belgische fabrikanten die zelf de huur betalen en een bediende in dienst nemen om de zaken te volgen en om de week een inventaris te maken.

We kregen de raad een maandelijks afbetalingsplan van 100 fr te aanvaarden, maar dat hebben wij geweigerd tot wij het voorstel kregen van 1100 fr te aanvaarden voor de wissels. D. betaalde de kosten van de twee advocaten.

Met dit resultaat moeten wij ons tevreden stellen, want eerlijk gezegd zouden wij ook 1000 fr aanvaard hebben omdat D. niet betrouwbaar is (il est un mauvais individu).

Ons ereloon is 250fr zoals afgesproken en daarvoor zijn wij een week bezig geweest. Onze rekening voor Genève bedraagt 90 fr en 10 fr onkosten, samen dus 350 fr. Ingesloten vindt u het saldo van 750 fr dat u via onze bankier in Schaffhouse kunt innen.

Met onze beste groeten, H. Heymann.'

Vanuit Kerksken werden dus bij de vorige eeuwwisseling goederen, in dit geval weefstoffen, verhandeld naar het buitenland. Ook toen reeds of precies toen omwille van de beperkte communicatiemiddelen,

waren er slechte betalrs. Dat een plaatselijk fabrikant iets meer moest kunnen dan degelijke producten vervaardigen, blijkt ook uit deze brief. Hij moest immers de weg vinden en die weten te gebruiken om een schuld in het buitenland te laten innen.

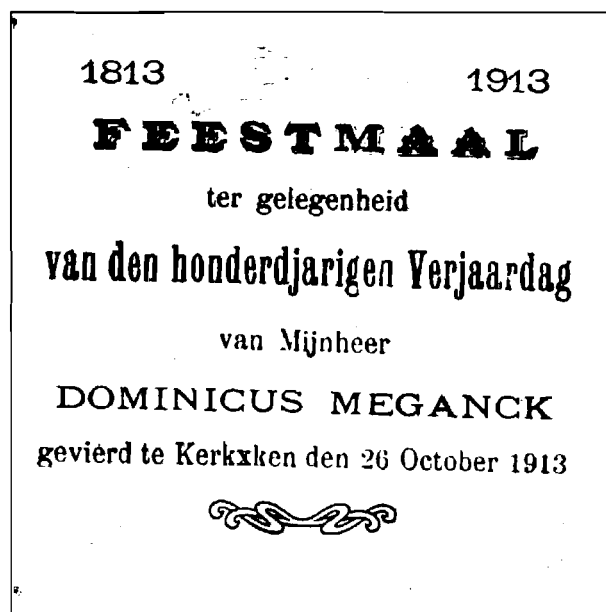
Meerdere leden van de families Van den Brouck, Meganck en De Schepper hebben in Kerksken een belangrijke rol gespeeld als textielfabrikanten en als plaatselijke notabelen.

Eén van de familieleden Dominicus Meganck bereikte de kaap van de 100. Hij werd geboren op 13 december 1813 in het gezin (11 kinderen) van Jan

Baptist Meganck en Catharina Buydens. Dominicus huwde te Kerksken op 22 januari 1840 met Amelia Gees. Er kwamen 10 kinderen. Hij beoefende de weverstiel en was werkzaam bij Van den Brouck.

Op 26 oktober 1913 werd de honderdjarige uitbundig gevierd met praalstoet en feestmaal (zie menu). Dominicus stierf enkele dagen na zijn honderdste verjaardag op 21 december 1913.

Omer Van Cromphaut

Heisa omtrent doodsprentjes

Naar aanleiding van het afsterven van de oudste inwoner van België besteedde de media uitgebreide aandacht aan de verzamelaars van bidprentjes. Terecht werden sommige 'sjacheraars' aangeklaagd. Vooral zij die een nefaste invloed uitoefenen op diegenen die hun bidprentjes wel willen schenken aan een Vereniging voor Familiekunde of Heemkundige Kring. Wanneer u een aantal doodsprentjes schenkt of in bruikleen geeft aan de Heemkundige Kring dan worden ze niet te koop aangeboden op de rommelmarkt! In ons documentatiecentrum wordt alles bewaard en

geklasseerd en kan de verzameling geraadpleegd worden. Dank zij de vele giften beschikken wij reeds over 20.000 prentjes. Hopelijk kunnen wij de negatieve tendens doorbreken en mogen wij van de schenkers (die wensen dat hun verzameling niet verloren gaat) nog talrijke giften ontvangen. En wens je te weten wat er met de prentjes gebeurt, kom gerust langs in het Documentatiecentrum van de Heemkundige Kring. Van harte welkom, elke 1ste zondag van de maand (juli en augustus niet) van 10 tot 12u.

Hoe men vroeger genas

In een bundeltje documenten van de grootouders van Alfons Coppens (Haaltert) troffen wij onderstaand proza aan. Voor alle kwalen werd een beroep gedaan op één of andere heilige.

Voor het vuur

Zegenen ter ere van den heiligen Antonius, van aan den kop beginnen en op den weg een kruis maken. Drij keer zeggen: den naam van mens of dier met de kleur der oogen noemen en het wild vuur, het spring vuur, het vliegende vuur en de gewijde keers verdrijft u. Drij keer rond den mensch of beest gaan, alle keeren een onze vader en een weesgegroet lezen en dan het St Jans Evangelie.

Voor de vloed

Daar waren drij dochterkens ziek tusschen drij zonnebergen, de eerste zeide: pissen, de tweede zeide: hulpe, de derde zeide: bloed staat stil om Christus wil. Drij keer een Onze Vader en weest gegroet met gewijde water St. Jans Evangelie, met de hand op de korte ribbe een kruis maken.

Voor de rupsen

Het geloof, de vier akten, de litanie van Onze Lieve Vrouw, met gewijd water rond en in het kruis overgaan.

Voor de kluit van koei of paard

Men neemt de beest op het gras, men plaatst den voet daarop, men snijdt den voet juist uit, men zet den kluit te drogen, drij keeren zegenen ter eere van St Elooï, met naam, haar en oogen noemen en het St Jans Evangelie leezen.

Voor den worm

Met gewijd water rond gaan en het St Jans Evangelie leezen voor of na zonne, rond en in kruis overgaan.

Voor de werten

Ieder met den knop van een strooi een kruis op maken, het strooi te vorten steken. Drij Onze Vaders, het geloof en St Jans Evangelie.

Voor een doornsteek

Met gewijd water en palmtak en St Jans Evangelie leezen.

Voor de seskens

Zegenen ter eere van de H. Cornelius, leezen van drij Onze Vaders ter ere van de H. Drievuldigheid, het geloof, de vier akten en het St Jans Evangelie en naar Maria Lierde te bedevaart gaan.

Voor de buikpijn

Zegenen ter eere van St Elooï de beest of de mensch, men noemt haar in het geloof en de vier akten en het St Jans Evangelie met naam haar en oogen.

Voor het bloed te stelpen of niet te verzweren

Men maakt een kruis op de wonde en het St Jans Evangelie leezen.

LIDMAATSCHAP NOG NIET VERNIEUWD? DOE HET VANDAAG !

Gewoon lidmaatschap : € 7,50

Steunend lid vanaf € 12

439-5083061-63

Dank voor jullie sympathie !

Rechtzetting

Foto onderaan op pagina 22 in het vorig nummer. Lees : Paula Gees, Clementine en Ida De Pelsmaecker, Rosa Van Landuyt.

Herinneringen - Haaltert

In het vorige nummer van Mededelingen HK Haaltert verscheen een bijdrage over de familie De Schepper te Haaltert. Adrienne De Schepper (Denderhoutem) bezorgde een mooie familiefoto, genomen bij het diamanten kloosterjubiläum van Emma De Schepper (Moeder Aloysia).

zittend: 1-Herman Beeckman, 2-Marie-JoséBeeckman, 3-Frans Beeckman, 4-Jozef Beeckman, 5-Broeder Denis Alfons De Schepper, 6-Moeder Aloysia, 7-Maria De Schepper, 8-Frans Mathieu, 9-Annie De Schepper
staande: 10-Maria De Pauw, 11-Emma De Schepper, 12-Liza De Schepper, 13-Irma De Schepper, 14-Germaine De Schepper, 15-Maria De Schepper, 16-Richard Chiau, 17-Adrienne De Schepper, 18-Gustaaf De Schepper, 19-Clementine Lauwèreys, 20-Margriet Ottoy, 21-Josephine..., 22-Margriet Baetens, 23-Alfons Renneboogh, 24-Jozef De Schepper, 25-Jozef De Schepper, 26-Olga De Schepper, 27-Antoinette De Schepper, 28-Alberic Verhelst, 29-Remi De Schepper, 30-Maria De Schepper

Herinneringen - Denderhoutem

Kantwerksters Dries, omstreeks 1925
 vooraan: 1-onb., 2- Hortensia Van den Eynde
 midden (zittend): 1-Victorine De Nul, 2-onb., 3-onb.
 staande: 1-Leontine Van den Eynde, 2-Maria Kiekens, 3-onb., 4-onb., 5-Maria Van den Eynde,
 6-Anna Van Liedekerke, 7-Justine Van den Eynde

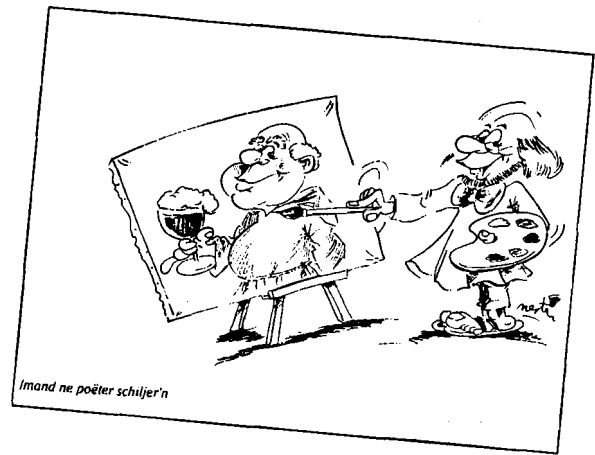
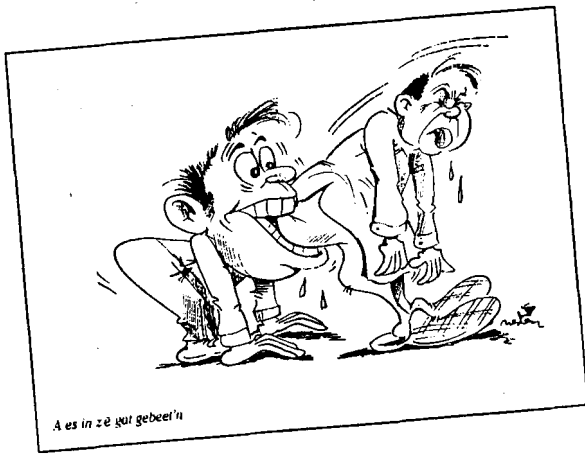
Congregatie van O.L.V.- Onbevlekt Ontvangen (opgericht in 1878)
 Enkele leden op bedevaart naar Lourdes in 1920 met begeleider Leopold Van Rossen en onderpastoor Van den Abeele.
 zittend: 1-onb., 2-Anna Peers, 3-Valentine Maraye, 4-...De Proost, 5-Philemon De Boitselier
 staande: 1-onb., 2-onb., 3-Colette Van Vaerenbergh, 4-Marie Van Vaerenbergh, 5-onb., 6-onb., 7-voorzit-
 ster Rachel Goubert, 8-Odille Schouppe, 9-Celerine Van Impe.

Sport te Denderhoutem-Verbroedering, seizoen 1952-53-3de Provinciale
 gehurkt: Edmond Wijnant, Omer Coppens, Frans Coppens, Willy Verbeken, Prosper Van der Meeren,
 Frans Sonck
 staande: Jozef Van Londersele, onb., Marcel De Winter, Jozef Vijverman, Hector Verbeken, Roger De Nul,
 Wilfried Kiekens, Jules Van Damme, Georges De Zwaef, Kamiel Schouppe en Willy De Winter.

Verbroedering, seizoen 1954-55
 gehurkt: Maurice Torrekens, Ferdinand Van Oudenhove, Herman De Nul, Jozef Van Impe, Wilfried Van
 der Burght
 staande: Roger Van Herreweghe, Roger De Nul, Willy De Winter, Jozef Vijverman, Prosper Van der
 Meeren, Willy Guns, Georges De Zwaef en Jules Guns.

Vrijdag 6 juni 2003 - Jeugdheem 20 uur
 Davidsfonds en Heemkundige Kring organiseren :

de plezante OIJTERTSE DIALECTQUIZ

een spetterend gebeer'n veer Jan en allemaan

De eerste stappen in de familiekunde...

Een kandidaat genealoog was de tel kwijt! Het kwam allemaal door mijn huwelijk, vertelde de wanhopige man: 'Ik trouwde met een weduwe die een volwassen dochter had. Zij werd mijn stiefdochter. Mijn vader kwam op bezoek, werd verliefd op mijn stiefdochter en trouwde met haar. Zo werd mijn stiefdochter mijn stiefmoeder. Mijn vrouw kreeg een zoon, die werd dus de schoonbroer van mijn vader, want hij is de halfbroer van mijn stiefdochter, die met mijn vader gehuwd is. Aangezien mijn zoon de broer is van mijn stiefmoeder, is hij ook mijn oom. De vrouw van mijn vader kreeg eveneens een zoon. Dit kind is dus mijn broer

want hij is de zoon van mijn vader. Maar hij is ook mijn kleinkind aangezien hij de zoon is van mijn stiefdochter. Mijn vrouw is mijn grootmoeder omdat ze de moeder is van mijn stiefmoeder, waardoor ik de kleinzoon van mijn eigen vrouw ben. Aangezien ik getrouwd ben met mijn grootmoeder, ben ik niet alleen de echtgenoot en kleinzoon van mijn vrouw, maar ik ben ook mijn eigen grootvader!

Snap je? Je zou voor minder 'de pijp aan Maarten' geven.